

DELAVNICA EVROPSKE KOMISIJE O KAKOVOSTI PODATKOV V SHEMI INSPIRE BRUSELJ, 28. 2. 2011

Irena Ažman

Evropska komisija je organizirala enodnevno delavnico o zagotavljanju kakovosti podatkov v nacionalnih infrastrukturah za prostorske informacije, torej to velja tudi za evropsko infrastrukturo.

Pravila za izvajanje direktive INSPIRE glede medopravilnosti podatkovnih zbirk, ki se nanašajo na prvih devet tem iz direktive, so bila uveljavljena decembra 2010. Del obveznih določil je zapisan v uredbi o medopravilnosti podatkov in storitev¹, drugi del pa v obliki obširnih navodil (tako imenovanih guidelines) za zagotovitev medopravilnosti za vsako posamezno temo podatkov.

Pri pripravi dokumentov je bila močno prisotna težnja nekaterih delovnih skupin, ki so pripravljale podatkovne specifikacije, da bi uvedli nekatere minimalne obvezne zahteve glede kakovosti podatkovnih zbirk. V poznejši širši razpravi in obravnavi osnutkov dokumentov v okviru postopka za njihovo uveljavitev je bil ta predlog zavrjen. Kljub temu pa različni strokovnjaki še vedno ugotavljajo, da sprejeti dokumenti in navodila prav zaradi nedorečene kakovosti podatkov ne zagotavljajo medopravilnosti informacij, ki so izvedene iz podatkovnih zbirk upravljavcev iz različnih držav članic in ki naj bi se združevale v enotno evropsko podatkovno infrastrukturo. Kakovost podatkov je skladno z generičnim konceptualnim modelom INSPIRE eden od pomembnih elementov medopravilnosti. Pokazalo se je, da bodo potrebne nadaljnje in poglobljene razprave za boljše razumevanje in upoštevanje vidikov kakovosti podatkov. Evropska komisija se je tako odločila, da bo sprožila in vodila posebno razpravo o kakovosti podatkov v shemi INSPIRE.

Prvo srečanje, povezano s kakovostjo podatkov v shemi INSPIRE, je potekalo marca 2010, in sicer so se v prostorih Skupnega raziskovalnega središča (JRC - Joint Research Centre) v Ispri (Italija) sestali predstavniki nacionalnih točk za stike INSPIRE. Nacionalne točke so morale imenovati svoje predstavnike, ki bodo sodelovali pri izvajanju nadaljnjih dejavnosti, povezanih s kakovostjo podatkov. Prvo srečanje na temo kakovosti je bilo v okviru konference INSPIRE v Krakovu junija 2010 in je bilo odprto za vse udeležence. Pred tem so predstavniki središča JRC pripravili dokument za razpravo, na podlagi katerega so lahko posamezne države članice strukturirano podale svoje mnenje glede kakovosti podatkov v podatkovnih specifikacijah INSPIRE ter uredbi o medopravilnosti. Na podlagi mnenj držav članic je bil po srečanju v Krakovu v oktobru 2010 pripravljen nov dokument z dopolnjenimi vprašanji, stališči in priporočili.

¹ Uredba Komisije (EU) št. 1089/2010 z dne 23. novembra 2010 o izvajanju Direktive 2007/2/ES Evropskega parlamenta in Sveta glede medopravilnosti zbirk prostorskih podatkov in storitev v zvezi s prostorskimi podatki, Uradni list Evropske unije L 323, str. 11.

Letošnja delavnica v Bruslju ki se je udeležilo več kot 20 predstavnikov držav članic, je bila drugo srečanje na temo kakovosti podatkov v shemi INSPIRE. Udeležencem je bil predstavljen model kakovosti, izdelan v okviru evropskega projekta ESDIN, eno od programskih orodij za posamodejno ocenjevanje elementov kakovosti podatkov in dejavnosti za zagotavljanje kakovosti v okviru pobude GEOSS.

Na delavnici so bili obravnavani odzivi držav članic na posamezne sklope glede kakovosti podatkov v povezavi s podatkovnimi specifikacijami INSPIRE. Obravnavani so bili elementi kakovosti v povezavi s posameznimi temami podatkov, ukrepi in metode za njihovo ocenjevanje ter rezultati ocenjevanja – bodisi v obliki samostojnega poročila o kakovosti bodisi v obliki metapodatkovnih elementov o kakovosti. Na podlagi široke razprave so bila izoblikovana stališča in priporočila ponudnikom podatkov in tematskim delovnim skupinam, ki pripravljajo podatkovne specifikacije za zbirke podatkov, povezane s temami iz prilog II in III k direktivi INSPIRE.

Najpomembnejša stališča in priporočila so bila:

- terminologija za opisovanje kakovosti podatkov mora biti usklajena, uporabljati je treba izraze, ki so uporabljeni v standardih ISO 19xxx. Preveri se možnost prevzema slovarja o kakovosti podatkov, ki ga je oblikovala Eurogeographicsova skupina za kakovost podatkov, v slovar INSPIRE;
- navodila za opis izvora podatkov (metapodatkovni element »lineage«) v podatkovnih specifikacijah za podatke iz priloge I so neustrezna, skupina priporoča spremembo metodologije za pripravo podatkovnih specifikacij in generičnega konceptualnega modela v delu, ki se nanaša na kakovost podatkov; izdela se predloga (template) za opis izvora podatkov;
- namesto obvezujočih zahtev za kakovost podatkov je treba dati prednost priporočilom za uporabo ustreznih metapodatkovnih elementov v povezavi s posameznimi temami podatkov ter za ocenjevanje in poročanje o kakovosti podatkov;
- proces uvajanja modela kakovosti podatkov INSPIRE mora biti postopen;
- standard ISO 19157 je še na stopnji osnutka, nanj se ni mogoče sklicevati. V kratkem bo na voljo nova različica tega osnutka;
- metapodatki o kakovosti podatkov naj se, tako kot drugi metapodatki, nanašajo na celotno podatkovno zbirko, ne pa na posamezne objektne tipe. Rezultate, dobljene za posamezne objektne tipe, je treba združevati na raven celotne zbirke;
- usklajenost podatkovne zbirke s podatkovnimi specifikacijami je težko ocenjevati (metapodatkovni element »conformity« iz uredbe o metapodatkih²); ocenjevanje mora temeljiti na objektivnih merilih, biti mora sledljivo in povezano s predpisanimi elementi kakovosti podatkov;
- treba bo podrobneje razdelati zalogo vrednosti za metapodatkovni element »stopnja usklajenosti«. Uredba o metapodatkih predvideva le tri odgovore: »usklajeno«, »neusklajeno« in »ni ocenjeno«, kar daje nepopolno sliko o elementu in sami zbirki;

² Uredba Komisije (ES) št. 1205/2008 z dne 3. decembra 2008 o izvajanju Direktive 2007/2/ES Evropskega parlamenta in Sveta glede metapodatkov, Uradni list Evropske unije L 326, str. 12.

- izdelajo se priporočila za izdelavo modela kakovosti podatkov INSPIRE;
- kakovost podatkov za referenčne podatkovne zbirke je pomembnejša kot za druge zbirke, tu je posebej pomembna pozicijska natančnost, ki pa naj bo odvisna od merila. V vseh zbirkah podatkov naj bo uporabljena enaka oblika poročila o vrednosti tega elementa;
- za zbirke, ki se bodo transformirale iz nacionalnih podatkovnih shem v shemo INSPIRE, se ohranijo prvotni metapodatki, v metapodatkovnem elementu »izvor podatkov« pa se opiše transformacija;
- države članice naj organizirajo delavnice o kakovosti podatkov z upravljavci zbirk podatkov, vključenih v podatkovne infrastrukture.

Na koncu so bile podane usmeritve za nadaljnje delo. Predstavniki projekta ESDIN je povabil vse udeležence na zaključno konferenco projekta ESDIN, ki bo 29. marca, predstavnica Slovenije pa sem prisotne obvestila, da bo prireditev Geodetski dan, ki bo potekala 5. in 6. maja letos na Ptuju, posvečena prav kakovosti podatkov.

Delavnica je bila zanimiv in koristen prispevek k večjemu zavedanju o pomenu kakovosti podatkov ter poenotenju razumevanja pojmov, povezanih s kakovostjo podatkov. Zaradi predvidenega združevanja nacionalnih podatkov v skupno, evropsko podatkovno infrastrukturo bodo zahteve po kakovosti podatkov ter ukrepih za njeno zagotavljanje in ugotavljanje vse večje ter vse bolj obvezujoče za vse države članice, tudi Slovenijo.

mag. Irena Ažman

MOP - Geodetska uprava RS, Zemljemerska 12, Ljubljana
e-pošta: irena.azman@gov.si